

«...دعواهای ما دعوائی نیست که برای خدا باشد
... همه ما از گوشمان بیرون کنیم که دعوائی ما برای
خدا است ما برای مصالح اسلامی دعوا می‌کنیم...
دعوائی من و شما و همه کسانی که دعوا می‌کنند همه
برای خودشان است...»

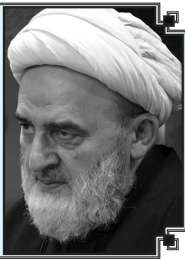
امام خمینی (ره) - صحیفه امام، جلد ۱۴ صفحه ۴۷۹

سپاهی الهامی زین

عالمی مجاهد

سید هادی خسروشاهی
صفحه ۳

سال چهارم • شماره ۱۳ و ۱۴ • شماره مسلسل ۱۶۰۳ و ۱۶۰۴ • نیمه اول و دوم مهرماه ۱۳۹۸ • قیمت: ۵۰۰ تومان

به یاد مرحوم آیت الله شیخ هادی فقهی

هادی راه هدایت

سید هادی خسروشاهی

در سال ۱۳۳۰ که از طلاب مدرسه علمیه «طالبیه» تبریز شده بودم، در مجلس درس استاد در «مسجد خاله اوغلو» که در صحن همان مدرسه قرار دارد، کنار طلبه نوجوانی به نام آقامیرزا هادی آذرشهری قرار گرفتم که سرآغاز آشنایی من با ایشان بود. بعد از آن تاریخ پاتوق من در مدرسه طالبیه حجره مرحوم آقا سیدرضا مرندی (که اخیراً در قم به رحمت حق پیوست) و حجره آقامیرزا هادی آذرشهری بود؛ چرا که من چون تبریزی و در منزل پدری ساکن بودم، حجره خاصی را در مدرسه طالبیه اشغال نکرده بودم. همدرسی ما تبدیل به دوستی شد و این رفاقت استمرار یافت و پس از هجرت همزمان به حوزه علمیه قم و سکونت در «مدرسه حجتیه» به اخوت تبدیل گردید و این بار، آقاشیخ هادی فقهی در حجره‌ای در بلوک غربی مدرسه سکونت داشت و با مرحوم شیخ علی آقا پهلوانی (سعادت پرور) هم حجره بود و من هم اغلب به حجره ایشان می‌رفتم و از محضر شیخ علی آقا هم بهره‌مند می‌شدم که از شاگردان خاص جلسه عرفانی، اخلاقی علامه طباطبایی بود که شامل تعداد اندکی از شاگردان استاد بود که به نحوی از جلسات درس تفسیر علامه در مسجد مدرسه حجتیه یا جلسات درس استاد در مسجد سلماسی برگزیده شده بودند.

آقای پهلوانی همشیره آقاشیخ هادی را به همسری برگزید و ارتباطشان بیشتر شد و در نهایت آقاشیخ هادی هم به جرگه تلامذ خاص علامه طباطبائی پیوست. وی بر اثر تربیت علامه، مظهر اخلاق اسلامی بود؛ متواضع، تلاشگر، اهل دعا و نیایش و تهجد. به اضافه تلاش و کوشش در تحصیلات حوزوی که باعث گردید طلبه‌ای موفق و کارآمد به شمار آید. روابط ما در طول مدت اقامت آقاشیخ هادی در قم استمرار داشت و بعدها که در سال ۱۴۴۳ به تهران آمد، همچنان ادامه یافت و البته به علت بُعد محل، دیدارها کمتر شد؛ ولی ارتباط وثیق اخوتی هرگز کم رنگ نگردید و تا مراحل اخیر که دچار بیماری شده بود، ادامه یافت. تا اینکه به تاریخ ۹۸/۵/۱۴ (سوم ذی الحجه ۱۴۴۰) وفات نمود و در حرم شریف حضرت عبدالعظیم الحسنی، «دارالرحمه» به خاک سپرده شد.

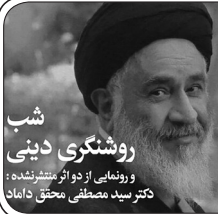
زندگینامه

هادی فقهی به سال ۱۳۱۴ در روستای «ینگجه» آذرشهر در خانواده‌ای با علم و تقوا به دنیا آمد. پدرش شیخ علی از علمای زاهد و عابد آذرشهر و همدوره و هم بحث با شهید آیت الله اسدالله مدنی بود. جدشان حاج شیخ حسن فقهی از مجتهدان و علمای وارسته تبریز به شمار می‌رفت. هادی آموزش درس‌های مرسوم آن زمان مانند: روخوانی قرآن، گلستان و بوستان سعدی، نصاب الصبیان و... را در مکتبخانه پدرش در آذرشهر فرا گرفت. ادامه در صفحه ۴

رشادت

علمی

روشنگر دینی

شب
روشنگری دینی
روشنایی از دوازده منتشر شده؛
دکتر سید مصطفی محقق داماد

صفحه ۲

مدیر کتابخانه مدرسه فیضیه قم:

پرمراجعه‌ترین کتابخانه قم هستیم

صفحه ۸

آیت الله جوادی آملی:

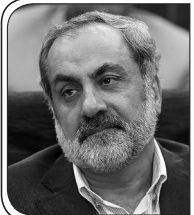
فتح فقط به وسیله شمشیر به دست نمی‌آید؛ با قلم نیز می‌توان فاتح شد

صفحه ۵

دکتر عماد افروغ:

برای فهم اربعین باید بزرگ شویم

صفحه ۷

حجت الاسلام والمسلمین عماد:

کتابخانه به شکل فیزیکی هرگز نمی‌میرد

خطی بیان کرد: ما در کتابخانه مجلس موفق شدیم شاخص‌ها و اولویت‌هایی را مشخص کنیم و طبق آن حرکت کنیم. به عنوان مثال هر نسخه‌ای را که از مجموع ۱۰۰ امتیاز، حائز ۶۰ امتیاز می‌شود، در اولویت تصحیح قرار می‌دهیم.

وی ادامه داد: این گونه از کار در کتابخانه‌هایی که گروه پژوهش قوی دارند، قابل اجراست اما برای کتابخانه‌هایی که از این حیث ضعیف هستند، می‌توان با ارتباط گرفتن با حوزه و دانشگاه و اختصاص بخشی از پایان‌نامه‌های دانشجویان این نقیصه را مرتفع کرد. البته در این زمینه باید حوزه و دانشگاه‌ها هم بپذیرند که تصحیح و تحقیق نسخ در حد پایان‌نامه ارزشمند است. این تحقیق و تصحیح‌ها تاریخ علم اسلام، ایران و تشیع را نشان می‌دهند.

آقای عماد یادآور شد: از مرحوم شیخ عبدالکریم حائری یک حرف حکیمانه نقل شده است و دیگران این حرف را تصدیق کردند؛ ایشان گفته است «تاریخ علم ایران را باید از نسخ خطی بیرون کشید». به تعبیر بنده تاریخ علم ایران و تحولات آن، روند رشد و احیانا افول و نزولی را که در برخی دوره‌ها بوده، روابط قدرت‌های حاکم در ایران و نوع علم‌دوستی‌شان از دل تحلیل، انتشار و مطالعات پیرامون نسخ خطی ایران بیرون می‌آید.

وی ادامه داد: مسیر تولید فکر، علم و نظریه در ایران و جهان اسلام خیلی مهم و ارزشمند است و طی کردن این مسیر، نیازمند یک کار جمعی است و لازمه آن هماهنگی کتابخانه‌ها با مراکز پژوهشی، مراکز آموزش عالی کشور و حوزه‌های علمیه است. وقتی شما نسخ خطی را ملاحظه کنید، می‌توانید بگویید در دوره صفویه، افشاریه، قاجاریه و حتی عهد ایلخانان و دیگر زمان‌های تاریخی، ما در چه وضعیتی قرار داشته‌ایم. در تاریخ ایران از قرن هشتم تا قرن یازدهم، دوره‌ای داریم که شعر شیعی ایران دائماً در حال رشد بوده است؛ به جرئت می‌توان گفت تاریخ ادبیات منظوم از تصحیح و تحقیق نسخ خطی بیرون می‌آید.

ادامه در صفحه ۸

خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا) در قم - یونس عزیزی: نسخه‌های خطی اهمیت ویژه‌ای در معرفی و حفظ فرهنگ و تمدن هر ملتی دارند زیرا به طور مستقیم نشان دهنده اندیشه و دیدگاه حاکم بر آن ملت در ابعاد مختلف است. در این میان، قم از حیث وجود کتب خطی در آن، جایگاه ویژه‌ای در کشور دارد. تعداد عناوین نسخ خطی در ایران بیش از ۳۰۰ هزار نسخه برآورد می‌شود که حدود نیمی از آنها در قم است. به بهانه اهمیت کتاب‌های خطی و شرایط نگهداری از این گنجینه‌های عظیم فرهنگی و تمدنی، با حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی عماد، رئیس کتابخانه آیت‌الله العظمی گلپایگانی در قم که همزمان مدیریت کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی را نیز بر عهده دارد، به گفت‌وگو نشستیم.

حجت‌الاسلام عماد در ابتدا پیرامون وضعیت تصحیح نسخ خطی موجود در کشور گفت: هنوز حجم قابل توجهی از نسخ خطی ایران تصحیح و تحقیق نشده است. اگر بتوانیم با تشکیل گروه‌های علمی در قالب یک شبه کنسرسیوم یا یک مجموعه هم‌بسته با همکاری کتابخانه‌هایی که گنجینه‌های نسخ خطی را دارند، این نسخ را شناسایی، تفکیک و اولویت‌بندی کنیم، یقیناً کار بزرگی در گام اول برداشته ایم. وی اضافه کرد: منهای برخی نسخ خطی که صدها نسخه از آن در ایران موجود است، ممکن است یک اثر ۱۰ نسخه خطی داشته باشد. باید نسخه‌ها استخراج و اتقن را شناسایی کنیم و آن را به عنوان مبنا قرار دهیم و نسخ دیگر به آن ارجاع داده شود و هر کتابخانه‌ای نسخه اصح و اداق را در اختیار داشت، متولی تصحیح و تحقیق آن شود. با این کار می‌توانیم میراث کهن شیعی را با رعایت شاخص‌ها و اولویت‌ها زنده کنیم.

تحقیق و تصحیح نسخ خطی، تاریخ علم اسلام، ایران و تشیع را نشان می‌دهند
رئیس کتابخانه آیت‌الله العظمی گلپایگانی قم در رابطه با شاخص‌ها و اولویت‌های تصحیح نسخ

رشادات علمی روشنگر دینی

محقق داماد که خود اندیشمند دینی است به این نکته توجه کرد.

وی در پایان گفت: امروز در عصر ما یک فقیه به حکومت رسیده و نظر به سیاست دارد و امام که این عربی شناس هم بودند هیأت را در خدمت الهیات درآورده و برای علاج هم باید از الهیات سیاسی آغاز کرد. فقه شیعه یک سپر قوی دارد و آن اجتهاد و نواندیشی است که باعث شده دین شیعه به ورطه خرافه و جهل مقدس نیفتد. حکومت دینی باید به دموکراسی دینی تن دهد. برای اینکه ما از جهل مقدس رها شویم باید به اندیشمندی همچون دکتر محقق داماد تبریک بگوییم و او را کمک کنیم و زمینه را برای گسترش اندیشه های او فراهم کنیم.

دکتر سید مصطفی محقق داماد نیز در پایان این مراسم در سخنانی گفت: عرضی ندارم جز اینکه در چند کلمه تشکر کنم؛ از جانب رنج و تلاش یک تلاشگر و تلاشگری در این آب و خاک، تشکر می کنم که تلاش را تحریم کردید.

آنچه دانش و علم در جهان است و تمامی خدمات بشر از علم می بیند معلول جهل است اما کدام جهل، جهلی که متوجه جاعل بودن خود باشد. تمامی علما که پیشرفت کردند به جاهل بودن خود توجه داشتند. این جهل خوبی است اما امان از آن جهلی که نداند جاهل است. من زمانی فکر کردم که مغولان فاجعه آفریدند اما آنها خواجه نصیر را به کار گرفتند.

امان از آن روزی که مدیریت جامعه دست کسی بیفتد که نداند جاهل است. خداوند برای ملتی نخواهد که این گونه باشد و از این بدتر کسانی جاهل باشند و ندانند که جاهلی می کنند و جهل شان را به نام خدا می بندند و به نام خدا سر می برند. اینها جاهلانی هستند که گرفتار جهل دینی و اعتقادی شدند. آن کسی که بر روی سینه امام حسین نشست و سر امام را برید گفت می دانم که تو کیستی اما برای خدا سر تو را می برم.

وی گفت: الهیات را کم نگیرید و معرفت داشته باشید و به جای اعتقاد فکر بنشانید. نگویید من معتقدم. بگویید من فکر می کنم. دکتر محقق داماد گفت: این آثار من بعد عمومی دارد و جنبه روشنگری دارد و مبارزه با جهل مقدس، در این جامعه و در این راه اگر متد انتخاب کنم موفق نمی شوم من چنان می نویسم که کسی نداند چه می کنم. در قالب تفسیر قرآن روشنگری دینی انجام دادم. اهل فن بخوانند می دانند من چه چیز را دنبال می کنم و این دواثر من ادامه آن آثار است.

مخاطب بیش از دانشگاه باشد تا دیگران هم به این موضوع توجه کنند و نشان از چیره دستی ایشان دارد. به نظر حقیر آکادمین ها از این دواثر بهره می برند چرا که جزو نخستین آثاری هستند که به موضوع جهل مقدس پرداخته و گام نخست را برداشته و باید به این موضوع توجه داشت که راهکار نظری و عملی ارائه کرده اند.

دکتر بروجردی به تبیین مفهوم جهل مقدس نیز پرداخت و آنها را از زوایای مختلف بررسی کرد و گفت: جهل مقدس یک فاجعه است زیرا تبعات این جهل چنان اثرات منفی بر روح و روان جامعه دارد که نمی توان از کنار آن به سادگی کنار رفته. با گسترش جهل مقدس، سعی حکیمان نادیده گرفته و دینداری حقیقی به کنار رفته و تزویر و خرافه پرستی در جامعه نهادینه می شود. برای مبارزه با جهل مقدس باید نسبت به مریدبازی و مرادی هشدار داد و سخنان و تأملات نقادانه را گسترش داد و دیالوگ را در جامعه را ترویج کرد و خود انتقادی و نقادی را نهادینه کنیم و یافته های خود را دائماً نقد کنیم.

دکتر محسن محبی، وکیل و حقوقدان، آخرین سخنران این مراسم بود که به تبیین بخش هایی از تاریخ ایران پرداخت و گفت: در طول این سال ها مسأله نواندیشی در مقام مبارزه با دگم اندیشی و جهل بوده است اما تبدیل به جریان نشده و جامعه به دنبال هویت خود بوده است. پیدایش جهل مقدس محدود به دین نیست و محصول تحولات اجتماعی و سیاسی است و محدود به زمان ما هم نیست. اما آموزه های دینی بهترین بستر برای جهل مقدس اند چرا که آموزه های دین مربوط به عالم غیب هستند و از مشاهده و آزمایش دورند. از نظر دکتر محقق داماد جهل مقدس باعث گسترش خرافه می شود. این وضعیت البته کم و بیش در اروپا بوده است. جهل مقدس بیشتر در آداب و مناسک دینی است هر چه زمینه شریعت فربه تر، تخم جهل برای رشد بیشتر البته جهل مقدس در میان دینداران بیشتر است و بی دینان به خرافه کمتر به این مباحث ورود می کنند. درباره زمینه های جهل مقدس بسیار می توان گفت. به علت غلظت زمینه دینی، جهل مقدس گسترش می یابد تا جایی که روحانیون در خود دین هم قربانی تکفیر و جهل مقدس می شوند و در طول تاریخ عده ای از روحانیون هم قربانی این موضوع شدند. برای حل جهل مقدس باید از درون دین آغاز کرد و دکتر

خودش اعتراف کرده بود و این نکته ای است که ما باید خوب درک کنیم که جهل مقدس همراه با اعتقادات دینی است اما نه از اعتقادات دینی است بلکه با هوای نفس همراه است و از عقل و تعقل نیز دور است و اینها جاعلانی هستند که گمان باطل دارند که برای خدا عمل می کنند در حالی که آنها در جهل مقدس خود فرو رفته اند.

وی در پایان سخنانش به بحث تقدم اخلاق بر دین پرداخت که در آثار دکتر محقق داماد آمده و ایشان از عبارت پیشادینی برای تشریح این مفهوم استفاده کرده است.

در ادامه این مراسم حجت الاسلام دکتر مصطفی بروجردی به بخشی از نهج البلاغه با ترجمه دکتر سید جعفر شهیدی را برای حضار قرائت کرد که فحوائ این بخش مربوط به کسانی است که جاهلند و در نادانی خود غوطه ورنند ولی در میان مردم دانا و آدمی نمایان او را دانا نامیده و جز مذهب خویش مذهب دیگری را بر حق نمی دانند.

وی افزود: دکتر محقق داماد شخصیت فرهیخته و اندیشمندی است که از خانواده ای اصیل و ارجمند برخوردار است. حضور در دانشگاه و حوزه منجر به این شد که ایشان شخصیتی علمی در مجامع بین المللی داشته باشد. بی تردید ویژگی های ایشان در خلق آثار ایشان نیز نقش داشته باشد. در این دواثر که رونمایی می شود با جنبه انسان دغدغه مند که با به کارگیری همه ظرفیت های فکری و فرهنگی به مهم ترین آسیب جدی بپردازد، روبه رو هستیم. ایشان به دنبال آگاه کردن جامعه است. او به عنوان روشنگر دینی به دنبال این است که جامعه اسلامی را آگاه کند و جامعه اسلامی بیش از هر چیزی به روشنگران دینی نیازمند است. از دغدغه های مهم روشنگران دینی، آسیب شناسی دینی است و دین دائماً از درون و برون در معرض خطر است و آنچه برای دین خطرناک تر است مبارزه با کسانی است که در خود دین به اقت تبدیل شده اند و دکتر محقق داماد به قلمی شیوا عمق فاجعه جهل دینی را گوشزد می کند.

دکتر بروجردی گفت: در این آثار تنوع مباحث و ورود و خروج مطالب و بهره گیری از ادب پارسی و عربی اجازه خستگی به خواننده را نمی دهد و خواننده می تواند مطابق ذوق خود از تمامی فصول بهره ببرد. همچنین باید گفت که این دواثر آکادمیک هم هستند. اما متنی برای دانشگاه نیستند بلکه دغدغه مؤلف این است که دامنه

مراسم رونمایی از دواثر جدید دکتر سید مصطفی محقق داماد با عنوان فاجعه جهل مقدس و در دادگاه جهل مقدس در محل بنیاد موقوفات افشار برگزار شد.

دکتر محقق داماد، رئیس گروه مطالعات اسلامی فرهنگستان علوم، از جمله اندیشمندان معاصر است که سعی کرده نسبت به تحولات جدید، نگاه دینی خود را ارائه کند. در این مراسم که با عنوان شب روشنگری دینی برگزار شد سخنرانان سعی کردند به تبیین دیدگاه های دکتر محقق داماد بپردازند.

دکتر شهین اعوانی، عضو هیأت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، به عنوان اولین سخنران این مراسم گفت: معرفی آثار دکتر محقق داماد برای من افتخار است.

وی فاجعه جهل مقدس را مجموعه مقالاتی دانست که حاصل تأملات ایشان است و ادامه داد: من ویژگی ای که کمتر در میان استادان می بینم این است که دکتر محقق داماد هیچ وقت خطابه یا سخنرانی صرف ندارد. بلکه ایشان یادداشت دارد و با برنامه ریزی دقیق مطالبی را در خور آن مراسم فراهم می کند. این روش مرا به یاد کلاس های تحصیل در آلمان می اندازد که آنجا هم به همین روش بود و در انتهای کلاس سؤالاتی طرح می شد و استاد آن یادداشت ها و سؤالات را در مقاله خود وارد می کرد. کتاب فاجعه جهل مقدس موضوع جهل از دیدگاه قرآن، حدیث، فقه، ادبیات، اخلاق است. ایشان در آثارشان از اشعار شاعران بزرگ برای فهم مطالب بهره می برد. با خواندن این دواثر متوجه می شویم که حقیقت چقدر در پارادوکس قرار می گیرد. آنکه می کشد. برای خدا می کشد و آنکه کشته می شود نیز برای خدا کشته می شود.

از نظر وی این محاکمات فقط در غرب نیست بلکه در اسلام نیز سهروردی و حلاج را دگم اندیشان به قتل رساندند. عین القضاات نیز در خانواده متشرع به دنیا آمد ولی ۳۳ سالگی گرفتار جهل مقدس جامعه اش شد و از سوی قشری اندیشان به طرز فجیعی کشته شد.

دکتر محقق داماد همچنین در اثرش به مایستر اکهارت که عارفی غربی است به شکل مبسوطی پرداخته که چگونه اسیر جاعل مقدس شد و از میان رفت. همچنین فاجعه عاشورا نیز که اکنون هم مصادف با ایام محرم است نیز از دیگر مطالب ایشان است که فاجعه عاشورا نمونه مهم و جدی فاجعه جهل مقدس است که چگونه دگم اندیشان و دنیا دوستان، امام حسین (ع) و یارانش را به شهادت رساندند. دکتر اعوانی همچنین به دادگاه سقراط که اولین دادگاه تفتیش عقاید در فلسفه بود اشاره کرد و گفت: سقراط خردمند بود اما به جهل

بیشترین آثار او درباره اهل بیت علیهم السلام بود که از جمله آنها است:

۱. فی محراب فاطمه الزهراء؛ ۲. فی المنهج؛ المعصوم والنص؛ ۳. حول المهدی المنتظر؛ ۴. فی محراب کربلا (در ۷ جزء)؛ ۵. آداب الشهور (۵ جزء)؛ ۶. الامام الخميني والاستعمار؛ جذرية الروية؛ ۷. تذكرة المتقين؛ ۸. ماهنامه شعائر (که از سال ۱۴۳۱ هـ به طور مرتب انتشار یافت و دارای مقالاتی در زمینه های فرهنگی و اخلاقی بود)

شیخ حسین به علت بیماری در بیمارستانی بستری شد ولی متأسفانه معالجات مؤثر واقع نشد و شیخ در ۱۳ ماه محرم درگذشت و به رحمت حق پیوست و پس از تشییع در قم، در حرم حضرت معصومه، در جوار علمای دیگر به خاک سپرده شد.

حزب الله در لبنان برای بزرگداشت خاطره شیخ حسین و یادآوری خدمات و فداکاری های او در بیروت برپا نمود که سید حسن نصرالله (حفظه الله) سخنران این مراسم بود. در حوزه علمیه قم نیز مجلسی در مسجد اعظم برگزار شد که گروهی از علماء و بزرگان و طلاب محترم حوزه، در آن شرکت نموده و یاد و خاطره او را گرامی داشتند.

رحمه الله و أسكنه فی جنة الشهداء

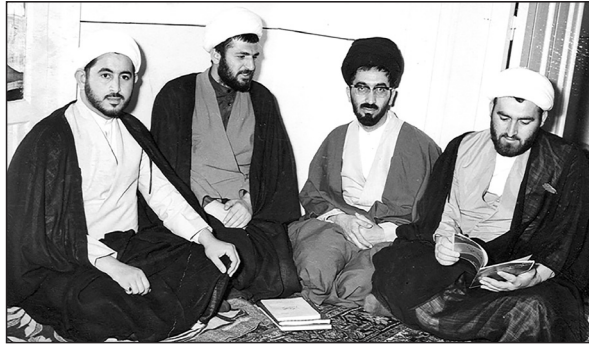
بزرگداشت ارتحال حجت الاسلام کورانی

آیین بزرگداشت ارتحال حجت الاسلام شیخ حسین کورانی از بنیانگذاران و اعضای شورای رهبری حزب الله لبنان با حضور علما، روحانیون و طلاب جامعه المصطفی العالمیه در مجتمع علمی فرهنگی امام صادق (ع) قم برگزار شد. در این مراسم باشکوه که آیات علیرضا اعرافی، مدیر حوزه های علمیه کشور، محمد تقی مصباح یزدی رئیس مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام (ره)، شیخ عیسی قاسم رهبر شیعیان بحرین، حجت الاسلام علی عباسی، رئیس جامعه المصطفی العالمیه، سید جواد شهرستانی، نماینده آیت الله سید علی سیستانی در ایران، سردار حسین اشتری فرمانده نیروی انتظامی و احمد امیرآبادی فراهانی عضو هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی حضور داشتند، یاد و خاطره آن عالم ربانی گرامی داشته شد. در این آیین پس از قرائت آیه هایی چند از قرآن کریم حجت الاسلام محمد جبار بهادری از طلاب لبنانی به زبان عربی در سوگ سرور و سالار شهیدان به ذکر مصیبت پرداخت.

از این عالم زاهد تألیفات متعددی درباره مباحث دینی به یادگار مانده است. او ۲۱ شهر یورجاری پس از تحمل هشت ماه بیماری دارفانی را وداع گفت و پیکر آن مرحوم پس از تشییع در حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (س) به خاک سپرده شد.

عالمی مجاهد

سید هادی خسروشاهی

آقای شیخ حسین کورانی، سید هادی خسروشاهی، شیخ محمدعلی تسخیری
شیخ سعید نعمانی - ۱۳۵۰ شمسی - قم

همه اقدامات خود خالصانه وارد عمل و میدان می شد و به همین دلیل بود که سید حسن نصرالله در سخنرانی خود در مجلس بزرگداشت وی، پس از رحلت زود هنگام او، چنین گفت:

«شیخ حسین کورانی از ابتدای مسیر همه ملاحظات شخصی را کنار گذاشت و از همان آغاز در این امتحان موفق بود. افراد بسیاری در حزب الله تأکید دارند که

او در این امتحان موفق بود: امتحان اخلاص، امتحان صداقت، امتحان آمادگی برای فعالیت در هر جایی، پست و مقام برایش مهم نبود، بلکه مهم برای او این بود که در هر جایی هست در مسیر خدمت به مقاومت، خدمت به مردم و خدمت به اهداف مفید باشد...»

شیخ حسین در ایران و قم که بود، جز در محافل بسیار خصوصی دوستان، هرگز در مراکز عمومی، به فعالیت های سیاسی و اجتماعی خود اشاره ای نمی کرد و فقط به مباحثات «طلبی» می پرداخت و در رازداری و نگهداری اسرار سازمانی، بسیار موفق بود... وقتی به پیشنهاد اینجانب، قرار شد مجله ای، نخست به صورت فصلنامه، و به زبان عربی از قم منتشر گردد، از جمله کسانی که به ندای ما پاسخ مثبت داد شیخ حسین کورانی بود... و ما با همکاری ایشان و شیخ محمدعلی تسخیری و شیخ محمدسعید نعمانی، فصلنامه «الهادی» را از حوزه علمیه قم منتشر ساختیم که نخستین مجله عربی در تاریخ حوزه علمیه قم بود و البته شخصیت ها و علمای بزرگ ایرانی و عراقی و لبنانی، در تهیه مقالات و اباحت علمی اجتماعی، اقتصادی برای نشر در مجله، همکاری صمیمانه ای داشتند.

فصلنامه الهادی با همکاری سه بزرگوار که نام بردم، در سال اول و دوم، در واقع زیر نظر اینجانب که مسئول انتشارات «دارالتبلیغ اسلامی» بودم، اداره می شد... و پس از آمدن آیت الله سید محمد بحر العلوم، از علمای معروف نجف به ایران، که رژیم بعثی صدام او را هم از عراق اخراج کرده بود، اداره مجله را به ایشان واگذار کردیم... و این فصلنامه، حدود هفت یا هشت سال به طور مستمر انتشار یافت و علاوه بر ایران، در جهان اسلام و عرب نیز از توزیع خوبی برخوردار بود و در واقع وسیله ای برای شناخت و شناسایی اسلام و حوزه های علمیه شیعی و روابط صامت با علمای بلاد بود.

... شیخ حسین سرانجام برای ادامه خدمات به لبنان بازگشت و در شورای مرکزی «حزب الله» به انجام وظایف مشغول شد و به موازات آن، به نشر مقالات و رساله های تعلیمی برای نسل جوان پرداخت و آثاری از خود به یادگار گذاشت.

«اخراج» به پاسپورت او زد و پلیس به او ۴۸ ساعت مهلت داد که ایران را ترک کند و او این بار به ناچار به لبنان بازگشت.

اما شیخ حسین کورانی در لبنان هم آرام ننشست و همراه: شهید سید عباس الموسوی، در حوزه «الامام المنتظر» بعلبک، به تدریس اصول، تاریخ و سیره پیامبر اکرم و زبان فارسی مشغول شد و همزمان با سفر به روستاهای اطراف «بعلبک» به تبلیغ اسلام انقلابی پرداخت. ... با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، شیخ حسین این بار به آسانی به ایران بازگشت و برای آموزش برادران عرب در اهواز کلاس های درس برگزار نمود و سپس همراه چند نفر از برادران عرب لبنانی و عراقی اداره برنامه های عربی رادیو اهواز را به عهده گرفت و با پخش برنامه های انقلابی، از تنها رادیو عربی ایران، مناطق عرب نشین حوزه خلیج فارس را تحت پوشش قرار داد و در استقرار نظام اسلامی و افشای عناصر هوادار ناسیونالیسم کور عربی کوشید و دو سال تمام در این مسئولیت حساس و خطرناک انجام وظیفه نمود و پس از آن به تهران آمد و نظارت برنامه های عربی رادیو تهران را بر عهده گرفت و همزمان و تقریباً «محرمانه» مسئولیت روابط عمومی «حزب الدعوة الاسلامیه» را که از نجف با آن پیوند داشت، پذیرفت و به فداکاری های مضاعفی، ادامه داد.

شیخ حسین تا سال ۱۹۸۶ میلادی، برای انجام وظایف مهم دیگری، به لبنان برگشت و در میدان تبلیغ و ارشاد نسل جدید هوادار حزب الدعوة در لبنان فعال شد و در این راستا با عناصر جوان علاقمند به حزب مانند: سید عباس موسوی، شیخ قاسم نعیم، محمد رعد، عماد مغنیه، شیخ محمد یزیک، محمد فنش و شیخ راغب حرب همکاری نمود و یک مرکز اسلامی تأسیس کرد که محل تجمع جوانان و تبلیغ اسلامی بود. این مرکز علاوه بر برقراری جلسات سخنرانی و همایش ها و چاپ کتاب و نشریه، ماهنامه ای نیز تحت عنوان «شعائر» منتشر ساخت.

شیخ حسین در امتداد تفکر تحزب و تأسیس یک سازمان اسلامی پویا در لبنان، در تأسیس و تکمیل سازمان «حزب الله» لبنان فعال شد و به عضویت شورای مرکزی حزب برگزیده شد. شیخ حسین در

پنجاه سال پیش، وقتی به طور قاچاق به عراق، نجف اشرف، رفتم با آیت الله شیخ محمد مهدی آصفی که از قم با ایشان مکاتبه و تبادل فرهنگی، ارسال کتب و مطبوعات، داشتم تماس گرفتم که من به نجف آمده ام و در حجره جناب آقای شیخ عباسعلی عمید زنجانی، در مدرسه آیت الله بروجرودی هستم... روز بعد، در ساعات آغازین صبح، آقای آصفی به مدرسه آمد و در حجره آقای عمید، دیداری

تجدید گردید و قرار شد که ضمن حضور در درس بزرگان حوزه نجف، با فضلا و اساتید بلاد دیگر که مقیم نجف هستند، دیداری داشته باشیم و با آنها آشنا شویم.

آیت الله آصفی در آن دوران از فعالین اصلی حرکت تحزب در عراق بود و از شاگردان برجسته آیت الله شهید سید محمد باقر صدر به شمار می رفت و مقالات و رساله های کوچکی درباره مسائل مورد نیاز جوانان منتشر می ساخت و با ماهنامه «الاضواء» و مجله علمی «النجف» همکاری داشت و مقالاتی در آنها می نوشت...

... در ضمن دیدارها، روزی با یک شیخ جوان لبنانی ملاقات داشتیم که «شیخ حسین کورانی» نام داشت و سن او شاید از ۱۴ یا ۱۵ سال، تجاوز نمی کرد... البته او فارسی نمی دانست و من عربی! ولی بالاخره با رمل و اسطرلاب! به تفاهم می رسیدیم...

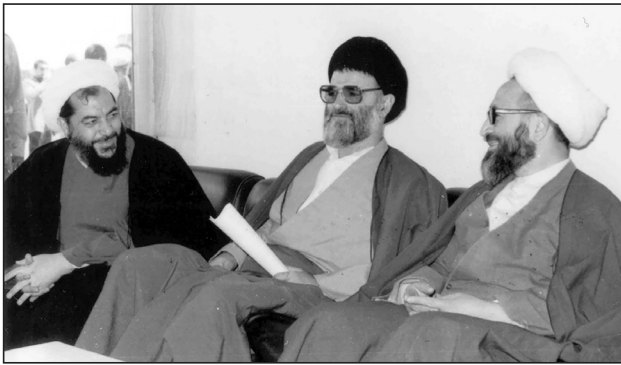
شیخ حسین تحت تأثیر آیت الله شهید صدر، گرایشی به «حزب الدعوة الاسلامیه» پیدا کرده بود که مقر و مرکز اصلی آن نجف اشرف بود و به تدریج در کل بلاد گسترش یافت و بعد به کشورهای دیگر عربی نیز نفوذ کرد... و البته او که پس از بازگشت به لبنان، بعدها، در تأسیس حرکت جهادی «حزب الله» شرکت نموده بود، متولد سال ۱۹۵۵ میلادی در شهرک یا روستای «باطر» بود و پدرش که مرد متدینی بود حاج محمد قاسم کورانی نام داشت...

... شیخ حسین در مکتب خانه های روستای «باطر» به خواندن و نوشتن و یادگیری قرآن پرداخت و سپس وارد مدرسه رسمی «باطر» شد ولی در سال ۱۹۶۳ م به عراق رفت و در مدرسه ای در حوزه علمیه نجف اشرف سکونت نمود و به تحصیل پرداخت و همزمان، گرایشی به حزب الدعوة پیدا کرد...

... با این نوع اندیشه، او در سال ۱۹۶۹ نجف را ترک نمود و به ایران آمد و تا سال ۱۹۷۵ در قم به تحصیل مشغول شد ولی پس از مدتی به لبنان برگشت و یکسال و نیم در «نبطیه» در شهرک شرقی اقامت یافت و به تبلیغ پرداخت... اما روح او همچنان در ایران بود که نهضت اسلامی آن آغاز شده بود... این بود که باز به ایران آمد... ولی طولی نکشید که رژیم ایران مهر

هادی راه هدایت

تألیف شده، در کل شامل ۴۱۰ حدیث و روایت درباره سنت های پیامبر اکرم (ص) بوده است که در واقع برای مراقبت و مراعات و عملکرد خود استاد، به هنگام تحصیل جمع آوری گردیده است و ده سال بعد، در حوزه علمیه قم، توسط یکی از تلامذه محترم ایشان، با ملحقاتی بالغ بر ۵۰۰ حدیث اضافی، منتشر گشته که کتاب با اضافات، جمعاً شامل ۹۱۰

روایت و حدیث شده است... این مجموعه متأسفانه بدون اجازه و اطلاع خاندان علامه بارها و توسط افراد مختلفی به عنوان اثر علامه، ترجمه و ده ها بار چاپ شده است که به علت افزایش روایات، در میان فصول اصل کتاب استاد و بدون مشخص شدن ملحقات و اضافات، با عنوان کلی: «تألیف استاد علامه»، به بازار نشر عرضه شده است.

ما ضمن ابراز و اظهار تأسف از این روش، در تلفیق و یا افزودن مطالب دیگر و شرح و تفسیر و یا ترجمه بعضی از کتاب های استاد علامه، و مشخص نساختن اصل تألیف و اضافات و ملحقات اعلام می داریم: اولاً: پرسش های موهن مطرح شده در پرسشنامه مورد اعتراض به حق علمای اعلام و مردم مسلمان ایران، مطلقاً ربطی به اصل کتاب تألیفی خود استاد علامه ندارد؛ ثانیاً: از لحاظ شرعی و اخلاقی و قانونی، کسانی که قصد نشر آثار استاد علامه را به هر نحوی که دارند، باید نخست با ما هماهنگ نمایند و سپس به ترجمه و شرح یا نشر آن آثار بپردازند؛ ثالثاً: از همه فضلا و شاگردان و علاقه مندان آثار استاد، انتظار داریم که توضیح و شرح و تفسیر و اضافات خود را حتماً با قید توضیحی و جدا از متن و با مشخص نمودن اصل و ملحقات، بدون آنکه در متن ادغام کنند، بیاورند تا خوانندگان کتاب ها بدانند که کدام قسمت متن اصلی و افاضات افاضل و مترجمین و گردآورندگان محترم است.

البته امیدواریم که متن کامل مجموعه آثار فارسی استاد علامه طباطبائی (ره) در ۲۲ جلد، هر چه زودتر توسط «مرکز بررسی های اسلامی حوزه علمیه قم» زیر نظر یکی از تلامذه خاص استاد علامه، حجت الاسلام والمسلمین آقای سید هادی خسروشاهی منتشر گردد و سپس با نظارت وزارت محترم ارشاد، به این نوع هرج و مرج غیرعلمی و تصرف غیرمنطقی در آثار استاد، پایان داده شود و حتی در صورت تخلف مجدد مترجمان، نویسندگان و یا ناشران محترم، با آنها برخورد قانونی به عمل آید.

ادامه در صفحه بعد

کتاب و به عنوان «ملحقات» بر آن افزود که بی تردید در مواردی مورد استفاده بود و در موارد دیگر موارد، به علت ضعف سند و یا عدم اهمیت محتوا، موجب بررسی و نقد قرار گرفت. در این میان، يك فرد ناشناس با اقتباس از «ملحقات» آن کتاب، سؤالاتی را به عنوان پرسش های دینی برای کنکور سراسری انتخاب و در سطح وسیعی منتشر کرد که با توجه به بی اعتباری بعضی از روایات مورد استفاده و عدم هماهنگی آنها با مسائل روز جامعه، سخت مورد انتقاد قرار گرفت و اینجانب هم به نوبه خود، به نقد آن پرداختم و جناب مهندس عبدالباقی طباطبائی، فرزند ارشد علامه هم به درخواست حقیر طی بیانیه ای به توضیح لازم درباره کتاب و ترجمه پرداخت که متن آن را برای استفاده عموم، نقل می کنیم: «... پس از انتشار پرسشنامه بی ارجی که مورد اعتراض به حق مراجع و علمای اعلام و مردم مسلمان قرار گرفت، طراح سؤال ها و مباشرین آنها را مقتبس از کتاب سنن النبی تألیف والد ماجد، استاد علامه، آیت الله سید محمدحسین طباطبائی قلمداد

نمودند... بی تردید همگان از مقام والای والد محترم و ارزش آثار گرانبسنگ ایشان در زمینه های علوم اسلامی، به ویژه تفسیر حدیث و فلسفه آگاه هستند و تنها تفسیر جاودانه میزان می تواند مقام و موقعیت علمی استاد علامه را نشان دهد. در مورد دیگر آثار ایشان، در این نامه توضیحی قصد بررسی نداریم؛ ولی اشاره کوتاه به چگونگی تألیف کتاب سنن النبی توسط مرحوم والد، ضروری است... این کتاب که به هنگام اقامت معظم له در نجف اشرف و در سال ۱۳۵۰ هجری قمری

تأسیس نمود. همچنین چندین سال در دفتر مقام معظم رهبری، در بخش استفتائات، پاسخگوی مسائل شرعی مردم بود. شیخ در هر مکان و زمانی، به دنبال هدایت مردم به راه راست بود و به همین دلیل باید او را «هادی راه هدایت» نامید.

آثار علمی

۱. ملحقات، تحقیق و ترجمه «سنن النبی» استاد علامه سید محمدحسین طباطبائی (ره). این اثر نفیس بیانگر روایاتی است که پیامبر اکرم (ص) بر آن رفتار و کردار مداومت داشته اند.

۲. سلسله سخنان کوتاه از پیشوایان دینی که به شرح «چهل حدیث» از هر يك از معصومان می پردازد که تاکنون دو بار به چاپ رسیده است.

آثار چاپ نشده:

۱. سنن امیرالمؤمنین (ع)،
۲. سنن حضرت زهرا (س)،
۳. سنن امام رضا (ع)،
۴. روایات و اصحاب امام رضا (ع) (دو نوشته اخیر در زمانی که امام جمعه بیرجند بودند به رشته تحریر درآمد و نسخه دستنویس آن به کتابخانه آستان قدس رضوی اهدا شده است)،
۵. انسان قبل از خلقت، در دنیا و پس از مرگ،

۶. شرح تعلیقات علامه طباطبائی بر بحار الانوار،
۷. امثال القرآن.

شیخ هادی فقهی کتابخانه ارزشمندی داشت که در طول سالیان دراز آنها را تهیه کرده بود. دو سه سال قبل، به من اطلاع داد که تمامی کتاب های خود را وقف کتابخانه عمومی «مرکز بررسی های اسلامی قم» نموده است و سپس توسط فرزندان برومند خود که از فضلا و مدرسان حوزه علمیه قم هستند، کتاب ها را برای ما فرستاد که در بخش ویژه ای در مخزن اصلی کتابخانه جای گرفت.

سنت های پیامبر (ص)

یکی از آثار معروف علامه طباطبائی کتاب ارزشمند «سنن النبی» است که مرحوم علامه به سال ۱۳۵۰ (نود سال پیش) در موقع اقامت در نجف اشرف آن را تألیف کرد و سالیان دراز بعد، در حوزه علمیه قم، برادر ارجمند شیخ هادی فقهی به فارسی ترجمه اش نمود و انتشار یافت و مورد استقبال عموم قرار گرفت. مترجم محترم با توجه به محتوای تألیف علامه، به هنگام ترجمه آن، روایات مشابه دیگری به قصد تکمیل

ادامه از صفحه اول

در نوجوانی به سال ۱۳۲۸ برای ادامه تحصیل به تبریز رفت و در مدرسه علمیه طالبیه سکونت نمود و در آنجا ادبیات عرب، جامع المقدمات و کتاب هایی همچون مغنی، جامی، مطول، معالم، شرح لمعه و... را آموخت. در سال ۱۳۳۲ برای تکمیل دروس حوزوی و دینی به قم مهاجرت کرد. سطوح عالی حوزه را نزد اساتید بزرگی همچون حضرات آیات: مشکینی، منتظری، موسوی اردبیلی و میرزا محمد مجاهدی به اتمام رساند و شرح منظومه ملاهادی سبزواری را نزد آیت الله سبحانی خواند. دروس خارج فقه و اصول را از محضر مراجع عظام حوزه علمیه قم بهره مند گردید. وی علاوه بر شرکت در دروس تفسیر، فلسفه (الهیات شفاء و حکمت متعالیه)، در زمره شاگردان خاص علامه طباطبائی قرار گرفت و مراتب سیرو سلوک را طی نمود و علم و عمل را با یکدیگر هماهنگ کرد.

شیخ هادی به سال ۱۳۴۲ به تهران آمد و علاوه بر اقامه نماز در مسجد ولیعصر عباس آباد و تدریس در دانشگاه امام صادق (ع) و مدرسه شیخ عبدالحسین و برگزاری جلسات دروس عمومی تفسیر و اخلاق و نشر معارف اهل بیت (ع) در میان علاقه مندان و جوانان، جلسات هفتگی محفل انس معنوی با حضور علمای ربانی همچون مرحوم شیخ عزیز خوشوقت، مرحوم حاج شیخ حسن پهلوانی، مرحوم شیخ محمود تحریری تشکیل می داد و در این جلسات به طرح مباحث توحیدی و ولایتی می پرداختند. او در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، همچون دیگر شاگردان امام خمینی به مبارزه با رژیم ستمشاهی برخاست و پس از يك سخنرانی در میاندوب دستگیر و به زندان روانه شد. بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، وی از اعضای فعال جامعه روحانیت مبارز تهران بود و در سال ۱۳۶۱ به عنوان نماینده امام برای پیگیری «فرمان هشت ماده ای»، به استان خراسان اعزام شد و در یکی از سفرهای خود به بیرجند، علما و مردم با تنظیم طوماری خواستار انتصاب وی به عنوان امام جمعه در این شهر شدند و مرحوم امام نیز طی حکمی او را به عنوان اولین امام جمعه بیرجند، منصوب کردند که بیش از سه سال در این سمت بودند. یکی از خدمات مهم ایشان در این دوران، تأسیس شعبه دانشگاه آزاد اسلامی در بیرجند بود.

پس از بازگشت از بیرجند، به نشر معارف اهل بیت (ع) و فعالیت های مذهبی، اجتماعی و فرهنگی خود ادامه داد و طی حکمی به عنوان نماینده رهبری در مسجدالزهراء و مؤسسه مکتب جعفری در گیشا، حدود ده سال مشغول به خدمت شد و حوزه علمیه خواهران را در آن مؤسسه

آیت الله جوادی آملی:

فتح فقط به وسیله شمشیر به دست نمی آید؛ با قلم نیز می توان فاتح شد

حجت الاسلام والمسلمین رضانی دبیرکل مجمع جهانی اهل بیت (ع)، با حضور در بنیاد بین المللی علوم وحیانی اسراء با آیت الله جوادی آملی دیدار و گفتگو کرد. آیت الله جوادی آملی در این دیدار که جمعی از دیگر اعضای مجمع جهانی اهل بیت (ع) نیز حضور داشت، در سخنانی اظهار کرد: فعالیت ها و رسالت های مجمع پر برکت اهل بیت (ع)، در حد یک وزارتخانه بزرگ است لذا هدف گذاری و برنامه ریزی تخصصی و دقیقی لازم دارد. وی ادامه داد: کسی که می خواهد جهانی حرف بزند، باید جهانی فکر کند؛ «لیظهره علی الدین کله» یک دستور همگانی است اما کسی می تواند داعیه جهانی شدن داشته باشد که جهانی فکر کند و جهانی فکر کردن، فهم جهانی می خواهد و اگر قرآن کریم راهکار عملی برای این مطلب نداشت بر این مساله اصرار نمی کرد.

این استاد برجسته حوزه علمیه قم تصریح کرد: اینکه پیامبر (ص) فرمود «الْإِسْلَامُ يَغْلُو وَ لَا يَغْلَى عَلَيْهِ» این جمله خبری است که به داعی انشا القا شده است؛ یعنی بکوشید جهانی بفهمید و جهانی رفتار و عمل کنید.

آیت الله جوادی آملی در ادامه با اشاره به جریان غزوه خیبر بیان داشتند: جریان فتح خیبر برای مسلمانان مدینه و جامعه اسلامی بسیار مشکل گشا و حائز اهمیت بود که عظمت این فتح و آن حماسه آفرینی حضرت امیر (ع) بر کسی پوشیده نیست، از سوی دیگر در همین روز جعفر پسر عموی پیامبر (ص) از حبشه به مدینه بازگشت، پیامبر (ص) با شنیدن این خبر فرمود نمی دانم از فتح خیبر خوشحال تر باشم یا از بازگشت جعفر؟!

وی ادامه داد: جعفر یک روحانی و مبلغ بود، در واقع یک روحانی به حبشه رفته و آنجا را طی چند سال متحول کرده و حرف اسلام را به آنجا منتقل کرده، این در نظر پیامبر (ص) معادل با فتح خیبر است تا جایی که می فرماید نمی دانم از فتح خیبر خوشحال تر باشم یا از بازگشت جعفر؟! در نتیجه فتح فقط به وسیله شمشیر به دست نمی آید بلکه با قلم نیز می توان فاتح شد و یک روحانی می تواند کاری کند که معادل با فتح خیبر باشد، این است آن رسالت اصلی مجمع جهانی اهل بیت (ع).

این مفسر قرآن خاطرنشان کرد: کسی نمی تواند خود را با اهل بیت (ع) مقایسه کند، اما جعفر یک روحانی مبلغ بود که در حبشه به تبلیغ اسلام پرداخت و به این مقام رسید، چرا شما مانند او نباشید و کاری معادل با فتح خیبر نکنید؟!

گرفت و در سال ۹۷ کار تدوین مدخل های جلد دوم به پایان رسید.

جلد دوم دانشنامه مشتمل بر ۵۵ مدخل اصلی و حدود ۱۸۰ مدخل ضمنی است که به قلم ۳۲ نفر از استادان و محققان موسسه آموزش عالی امام صادق (ع) تدوین شده است. محورهای مباحث این جلد، عمدتاً پیرامون برهین اثبات خدا، صفات الهی، ادیان و فرق، پاره ای از قواعد کلامی و فلسفی و مباحث کلام جدید است. عناوین مدخل های چاپ شده در جلد ۲ عبارتند از: بابیه، بابیه ۲، باطنیه، بت پرستی، بخت، بداء، بدعت، بدن، بر بار (اسم الهی)، بردگی، برزخ، برهان، برهان اخلاقی، برهان امکان، برهان تمناع، برهان حدوث، برهان حرکت، برهان صدیقین، برهان فطرت، برهان نظم، برهان وجودی، برهان هدایت، بریلوی، بسط الحقیقه کل الاشیاء، بکتاشیه، بنیادگرایی، بودا، بهائیه، بُهره، بهشت، بیعت، پدیدارشناسی، پراگماتیسم، پست مدرنیسم، پلورالیزم دینی، پوزیتیویسم، پولس، تبرک، تثلیث، تجربه دینی، تجسم اعمال، تحدیث، تحریف ناپذیری قرآن، تحیز، ترجیح بلامرجح، ترجیح بلامرجح، تسلسل، تشخیص، تفویض، تقابل، تقیه، تکلم الهی، تکلیف، تکوین.

ادامه نگارش بقیه مدخل ها: این فرایند هم اکنون نیز با دقت بیشتری ادامه دارد. پیش بینی می شود که جلد سوم دانشنامه، ظرف یک سال آتی به چاپ برسد و بقیه مجلدات نیز در بازه زمانی مناسب به چاپ خواهد رسید. برآورد اولیه این است که دانشنامه کلام اسلامی با تدوین همه مدخل ها، در قالب پنج الی شش جلد به صورت وزیری به اتمام برسد. بی تردید کار بشری خالی از نقص و عیب نبوده و نخواهد بود، چنان که در این مجموعه نیز عیب و نقصی مشاهده شد مایه سپاس و امتنان خواهد بود که آن را به نشانی ذیل ارسال نموده تا در ویرایش بعدی برطرف شود:

*پردیسان، بلوار امام صادق (ع)، موسسه امام صادق (ع)، دانشنامه کلام اسلامی.

فرموده و عنایت داشته است ضبط می کند. بخشی از معروف ترین این روایات را این جانب در سال ۱۳۵۰ قمری در رساله ای به نام سنن نبی گرد آورده بودم اخیراً دانشمند معظم جناب آقای آقاشیخ محمد هادی فقهی - دامت برکاته - با تتبعی وسیع و کوششی چندساله بقایای آنها را که در جوامع حدیث و غیر آنها متفرق بودند، به عنوان ملحقات جمع آوری نموده و به اصل ضم و به منظور تعمیم فایده تمام کتاب را با حفظ اصل عربی روایات به فارسی ترجمه نموده و در دسترس مراجعه کنندگان قرار داده اند...

محمدحسین طباطبائی». منبع: روزنامه اطلاعات، شماره ۲۷۳۶۸، مورخ یکشنبه ۱۰ شهریور ۱۳۹۸

برای این امر شناسایی شد؛ از سوی دیگر همزمان با کار شناسایی مدخل ها با توجه به اینکه دسترسی به منابع لازم برای تدوین مقالات کاری دشوار و زمان بر بود، عده ای از محققان، مسئولیت پرونده سازی علمی مقالات را عهده دار شدند. و در مرحله بعد کار تدوین مقالات علمی توسط اعضای شورا و سایر محققان که عمدتاً از اساتید و محققان «مرکز تخصصی علم کلام» بودند، آغاز گردید. حاصل تلاش این مجموعه منتهی به چاپ جلد اول دانشنامه با حدود ۱۰۰ مدخل اصلی و ۱۲۰ مدخل ضمنی در سال ۱۳۸۷ شد.

فرایند کار بدین صورت بود که مقالات پس از نگارش از طریق دبیرخانه در اختیار شورا و ناظران علمی دانشنامه قرار می گرفت و در صورتی که به بازنگری اساسی نیاز داشت، به نویسندگان ارجاع داده می شد و اگر نیازمند اصلاحات جزئی بود، توسط شورا و ناظران علمی انجام می شد و سپس به مدیر علمی دانشنامه تحویل می گردید. مدیر علمی مقالات را از نظر کمی و کیفی بازنگری نهایی می کرد و در صورت نیاز، اصلاحات جزئی و موردی، اعمال می نمود، و اگر به اصلاحات اساسی تر نیاز بود، با ذکر موارد، مقاله در اختیار شورا و ناظران علمی قرار می گرفت، تا مجدداً محقق یا اعضای شورا بازنگری کنند. پس از انجام اصلاحات لازم و تأیید نهایی مدیر علمی، مقاله به ریاست عالی دانشنامه تحویل و به تصویب ایشان می رسید و بعد از ویرایش علمی و ادبی و بررسی نهایی آماده چاپ می شد.

مدخل های این دانشنامه به ترتیب الفبایی نوشته و چاپ می شود، مقتضای این روش، آن است که همه مدخل های دانشنامه (از الف تا ی)، اعم از مدخل های اصلی، ضمنی و نمایه ها، شناسایی شود تا کار ارجاع دهی و همپوشانی لازم را داشته باشند و این کار مهم قبلاً انجام نشده بود؛ لذا شورای علمی دانشنامه این مهم را در اولویت خود قرار داد و ظرف یک سال همه مدخل های دانشنامه شناسایی و ارجاعات مربوط انجام شد. سپس در ادامه مدخل های جلد دوم در اولویت نگارش قرار

دانشنامه کلام اسلامی دایره المعارفی است تخصصی که به تبیین و تحقیق مفاهیم، مسائل و مدخل های کلامی می پردازد و هدف از تدوین آن، عرضه اطلاعات اصیل و موثق در عرصه مسائل کلامی به عموم علاقه مندان به ویژه پژوهشگران بحث های کلامی است.

پیشینه و ضرورت: تا آنجا که ما اطلاع داریم، در جهان اسلام دانشنامه ای که به علم کلام اختصاص داشته باشد، تدوین نشده است. گستردگی مباحث کلامی از یک سو، و فراهم نبودن فرصت و مجال کافی برای بسیاری از کسانی که علاقه مند به آگاهی در این باره اند از سوی دیگر، نگارش دانشنامه ای را در این موضوع ضروری می سازد؛ به خصوص که در جهان معاصر مسائل جدید کلامی بسیاری نیز بر مسائل قدیمی افزوده شده است. بر این اساس لازم بود کتاب مرجعی در حوزه کلام تدوین شود تا آگاهی از مسائل کلامی به صورت تحقیقی و در عین حال مختصر برای علاقه مندان امکان پذیر باشد. نگارش دانشنامه تخصصی کلام اسلامی پاسخی است به این نیاز مبرم فرهنگی و دینی عصر حاضر.

بنیان گذار: این دانشنامه کار جدی خود را از سال ۱۳۸۲، زیر نظر حضرت آیت الله العظمی جعفر سبحانی (مدظله العالی) به عنوان مشرف بر دانشنامه؛ و با مدیریت علمی حجت الاسلام والمسلمین استاد ربانی گلپایگانی (دامت برکاته) شروع کرد.

شورای علمی دانشنامه: در آغاز کار، شورای علمی دانشنامه متشکل از نه کارشناس مسائل کلامی تشکیل شد. کار این شورا عمدتاً تهیه و تدوین اساسنامه و شیوه نامه دانشنامه، شناسایی و تعیین مدخل ها، ارزیابی علمی مقالات، نظارت و ارائه مشاوره علمی به محققان بود.

فرایند کار دانشنامه: اولین گام عملی در این راستا، شناسایی مدخل های کلامی بود، و در این جهت مدخل هایی که با حرف (الف) شروع می شد، محور کار شورای علمی قرار گرفت و حدود صد مدخل اصلی

ادامه از صفحه قبل

روی این ضرورت ها ما فقط به نشر ترجمه اصل کتاب استاد علامه، در ضمن مجموعه آثار، اقدام می کنیم تا از هرگونه برداشت غیرمنطقی از محتوای آثار علامه، به دور بمانیم...

قم، ۸۵/۱۲/۱۵ مهندس عبدالباقی طباطبایی»

با توجه به اینکه این جانب مشغول تنظیم و نشر مجموعه آثار علامه طباطبائی بودم و خوشبختانه این آثار در ۲۴ جلد به همت مؤسسه بوستان کتاب منتشر گردید، از جناب فقهی درخواست کردم با توجه به مسائلی که پیش آمده، ما در این مجموعه آثار علامه فقط بخش تألیفی ایشان را

زندانیان مخوف و شکنجه‌ها و اعدام‌ها

بودند.

نیروهای امنیتی در جریان حملات خود به معترضان از گلوله‌های شکافت‌پذیر (گلوله‌های ساجمه ای) که بر اساس عرف بین‌الملل از سلاح‌های ممنوعه به شمار می‌رود. علاوه بر اینکه گلوله‌های پلاستیکی و گاز اشک‌آور و بمب‌های صوتی نیز در این حملات مورد استفاده قرار می‌گیرد.

گزارش‌های حقوقی نزدیک به ۲۰۰۰ زندانی که به مدت سه ماه در چادر زندگی کردند، نشان می‌دهد که آنها در معرض انواع شکنجه‌ها قرار داشته‌اند. زندانیان گزارش می‌کنند که بیماری‌های پوستی در نتیجه شرایط غیربهداشتی که به آنها تحمیل شده بود، در میان آنها گسترش پیدا کرده است. زندان جو در این مدت به یک اردوگاه نازیسم تبدیل شده بود. در مدت زمانی که زندانیان در چادر بازداشت بودند، به‌علاوه زمانی که در داخل ساختمان محاصره شده بودند. روش شکنجه جمعی اعمال شده و زندانیان از کوچک‌ترین حقوق انسانی خود نظیر خوابیدن و استفاده از سرویس‌های بهداشتی یا تماس با خانواده و ملاقات‌های خانوادگی منع می‌شدند.

گزارش‌ها نشان می‌دهد که نظام مجازات‌های به کار گرفته شده، به دنبال ایجاد بالاترین حد از خفت و شکستن روحیه زندانیان بود و تمایل بالایی به انتقام‌گیری از زندانیان داشته است که حتی در پشت میله‌های زندان نیز عزم و اراده قابل توجهی برای حمایت از آرمان‌های ملت از خود نشان می‌دهند.

روش‌های مختلفی که برای شکنجه زندانیان در ساختمان شماره ۱۰ زندان مرکزی جو مورد استفاده قرار می‌گرفت، شامل موارد زیر است:

- جلوگیری از خوابیدن زندانی.
- جلوگیری از رفتن سرویس‌های بهداشتی.
- مجبور کردن به ایستادن طی ساعات متمادی و حتی روزهای متوالی.
- توهین به اعتقادات دینی و گرایش‌های فکری و مذهبی زندانیان.
- مجبور کردن به تقلید صدا و حرکات حیوانات.
- مجبور کردن به تکرار شعارهای بسیار زشت و زننده.
- مجبور کردن زندانیان به رقص و غنا.
- مجبور کردن به انجام مانورهای نظامی.
- مجبور کردن به خواندن سرود

ملاقات‌ها و پیگیری اخبار دختران، پسران، همسران، مادران و پدران بازداشت شده آنها می‌شود.

در نیمه سال ۲۰۱۳ تعداد افراد بازداشت شده تا حد بی‌سابقه‌ای افزایش پیدا کرد، تا جایی که زندانیان دیگر ظرفیت زندانی جدید را نداشتند. کار به جایی رسید که در اوایل سال ۲۰۱۴ افراد بازداشت شده مجبور بودند در سالن‌های زندان‌ها بخوابند. حتی در برخی موارد زندانیان مجبور شدند در سالن‌های پذیرایی و سرویس‌های بهداشتی بخوابند. این موضوع به ویژه در زندان مرکزی جو که شاهد تمرکز گسترده زندانیان بوده، قابل مشاهده است. برخی تصاویر خارج شده از داخل زندان این موضوع را نشان می‌دهد. سازمان‌های حقوقی داخلی بحرین تعداد این زندانیان را بالغ بر ۳۰۰۰ نفر ارزیابی می‌کنند، این در حالی است که ساختمان‌های این زندان در شرایط طبیعی ظرفیت بیش از ۱۴۰۰ نفر را ندارد و این موضوع در گزارش صادر شده از سوی اداره دادخواهی وابسته به رژیم آل خلیفه ادعان شده است.

مشکل در اینجا است که سیستم قضایی بحرین مستقل نیست و مستقیماً تحت سلطه پادشاه قرار دارد و احکام صادر شده آن بر ضد مخالفان دولت کاملاً سیاسی بوده و حکم‌های صادره شده، از پیش برای متهمین تعیین شده و جلسات دادگاه نیز کاملاً صوری برگزار می‌شود. مبالغه نیست اگر بگوییم که دستگاه قضایی بحرین نیز یکی از ابزارهای سرکوب مخالفان این کشور است. چرا که آنها را از عرصه سیاسی کشور دور کرده و برای شکست دادن اراده مخالفان و تسلیم کردنشان، آنها را به زندان می‌کشاند.

روش‌های مختلف شکنجه در زندان‌های آل خلیفه:

نیروهای امنیتی وزارت کشور رژیم آل خلیفه انواع شکنجه‌های مختلف را در مورد زندانیان تمامی ساختمان‌ها اعمال می‌کردند و حتی برخی از زندانیان خارجی سیاسی و جنایی نیز از این اقدامات مستثنی نمی‌شدند. بر اساس گزارش‌های منتشر شده، گاهی این شکنجه‌ها با یورش تعداد زیادی از نیروهای ضد شورش به ساختمان‌های زندان آغاز می‌شود و آنها در طول راهروهای زندان دو صف را تشکیل می‌دهند و زندانیان را به سمت محوطه خارجی می‌برند. طول این مسافت نزدیک به ۱۰۰ متر است، نیروهای امنیتی با استفاده از باتوم و ابزارهای آهنی و ضربات لگد اقدام به کتک زدن زندانیان می‌کنند که همین اقدام باعث بروز جراحت‌های عمیق و متوسط در نقاط مختلف بدن زندانیان می‌شود. شکستگی در سر، بینی، دست و پا و مشکلات چشمی زندانیان و مشکلات اعضای تناسلی از جمله این جراحت‌ها است. برخی از زندانیان حتی بی‌هوش شده

خبرگزاری تسنیم: تصور اینکه در بحرین فردی به علت شرکت در یک تظاهرات مسالمت‌آمیز، در زندان بدترین شکنجه‌ها را تحمل کند یا در نهایت به اعدام محکوم شود، موضوع عجیبی نیست.

تحولات کشور بحرین از سال ۲۰۱۱ و درگیری‌های موجود در این کشور نشان می‌دهد که در حال حاضر دو هویت متضاد و متناقض در این کشور فعالیت می‌کند که فراتر از رویکردهای فرقه‌ای و نژادی است. هویت اول اصالت بحرینی است که اکثریت نزدیک به ۹۰ درصد از مردم این کشور از آن بهره‌مند هستند. اما هویت دیگر مربوط به اقلیت خاندان آل خلیفه است که تنها به فکر بقای تاج و تخت خود و نزدیکان‌شان هستند و در این راه از هیچ جنایتی ضد اکثریت قریب به اتفاق مردم این کشور دریغ نمی‌کنند. آنها در مسیر هم‌دستی با عربستان سعودی و آمریکا و قدرت‌های غربی تلاش دارند اتهاماتی نظیر فرقه‌گرایی را متوجه معترضان مسالمت‌آمیز ضد خود مطرح کنند. این در حالی است که معترضان حاضر در انقلاب بحرین هرگز منحصر به یک گروه خاص نبوده و هرگز شعارهای فرقه‌ای و مذهبی در این اعتراضات مطرح نشده است. تنها چیزی که معترضان از رژیم آل خلیفه خواسته‌اند، احقاق کمتترین حد از حقوق مدنی و آزادی‌های اجتماعی است که باید از آن برخوردار باشند.

آنچه در این مقاله بررسی می‌شود، ابعاد نقض حقوق بشر و اقدامات تبعیض‌آمیز ضد شیعیان در بحرین و عمق سرکوب تظاهرات مسالمت‌آمیز مردمی و جنایت‌های رژیم آل خلیفه ضد منتقدان خود است.

فصل اول: شرایط اسفبار زندانیان و تنوع گسترده شکنجه‌ها

طی بیش از پنج سال از انقلاب ۱۴ فوریه، رژیم آل خلیفه لیست بلند بالایی از جنایت‌های خونین را مرتکب شده است. سرویس‌های امنیتی و نظامی این رژیم از روش‌های متعددی برای آسیب زدن، انزوا و شکنجه زندانیان در داخل زندان‌ها استفاده می‌کنند. در این رابطه تعداد زیادی از بیانیه‌های حقوق بشری و بین‌المللی منتشر شده که این جنایت‌ها و تجاوزها را محکوم کرده است، اما این بیانیه‌ها هیچ اقدام عملی در مسیر حمایت از زندانیان و مهار کردن عناصر امنیتی آل خلیفه انجام نمی‌دهد.

تعداد افراد بازداشتی سیاسی در زندان‌های رژیم آل خلیفه طی ۷ سال گذشته رو به افزایش گذاشته و به حد بی‌سابقه‌ای در خاورمیانه رسیده است. این موضوع باعث ایجاد پدیده‌ای شده که آثار آن در تمامی ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه خود را نشان می‌دهد و باعث شده خانواده‌های بحرینی تلاش کنند مناسبات و روش زندگی خود را بر اساس این پدیده طراحی کنند که وارد زندگی روزمره آنها شده است. این موضوع شامل سامان‌دهی برنامه

پادشاهی کشور همراه با حرکات حیوانات یا مجبور کردن به نشستن در سطل زباله.

• استفاده از حمام و سرویس‌های بهداشتی تنها به مدت پنج دقیقه امکان پذیر بود.

• شکنجه جسمی و روانی زندانیان از طریق باتوم و ابزارهای آهنی و سیم‌های برق همراه با فرو بردن تمام بدن در آب سرد.

• مجبور کردن زندانیان به کتک

زدن یکدیگر.

• تجاوز جنسی.

• مجبور کردن به قرار دادن سر زندانیان در محل زباله‌های سرویس‌های بهداشتی.

این نوع مجازات مخصوص زندانیان کم‌سن و سال بود.

• استفاده از روش‌های زشت در جریان تماس‌ها و ملاقات‌ها نظیر نشود مکالمات یا کتک زدن زندانی در جریان تماس یا قطع تماس تلفنی به صورت ناگهانی.

• ممانعت از تماس زندانیان با خانواده.

• ممانعت از ملاقات زندانیان با خانواده به مدت سه ماه.

• عدم اجازه به زندانیان برای انجام

فرائض دینی.

• مجبور کردن زندانیان به دویدن.

• مجبور کردن زندانیان به اقدامات

خفت‌آمیز از جمله بوسیدن کفش نیروهای

پلیس و افسران امنیتی.

• سرکوب زندانیان با استفاده از گاز

اشک‌آور و گلوله‌های ساجمه‌ای و بمب‌های

صوتی و غیره.

• جلوگیری از خورد و خوراک زندانیان به

مدت چند روز.

• تراشیدن توهین‌آمیز موی سر زندانیان.

• شوک برقی.

• سینه‌خیز بردن زندانیان.

• لخت کردن زندانیان.

• خاموش کردن سیگار بر روی بدن

زندانیان.

• جلوگیری از مداوای زندانیان.

• سرقت لوازم شخصی زندانیان و لباس

های آنها.

فصل دوم: اعدام‌های بحرین؛ نماد تجاوز به حقوق بشر

در ژانویه ۲۰۱۷، دولت بحرین در طول هفت سال، با اعدام سه قربانی شکنجه، رکورد اجرای حکم اعدام را شکسته است. پیش از سال ۲۰۱۷، بحرینی‌های محکوم به اعدام در این کشور هفت نفر بودند که این تعداد در سال ۲۰۱۷ به ۱۵ نفر رسید که چهار نفر از آنها به صورت غیابی محکوم به اعدام شدند. سپس در مجازات چهار نفر از آنها تخفیف داده شد، اما در سال ۲۰۱۸ حدود ۱۲ نفر نیز به این جمع اضافه شدند که حکم چهار نفر از آنها نیز به صورت غیابی صادر شد. در حال حاضر ۲۰ شهروند بحرینی منتظر اجرای حکم اعدام خود هستند که جرم همه آنها سیاسی است.

ادامه در صفحه بعد

برای فهم اربعین باید بزرگ شویم

اربعین و راهپیمایی هرساله آن به تحلیل نیاز دارد؛ تحلیلی نه از سنخ صرف دنیا، بلکه از سنخ جویایی معنا. برای اینکه به برداشت صحیح و مستقیمی از واقعه کربلا و اربعینش برسیم، به سراغ جامعه‌شناسی رفته‌ایم که او هم مانند ما بر عنصر «معنا» تأکید می‌کند. آقای عماد افروغ باور دارد: «تحلیلگر عاشورا باید در فهم پدیده‌های انسانی به معنا برسد؛ یعنی صرفاً به رابطه بیرونی بسنده نکند». او همچنین قائل بر ضدیت تام مفاهیم عاشورایی با منافع اصحاب سرمایه‌داری است. این نماینده پیشین مجلس شورای اسلامی می‌گوید: «منافع کشورهای سلطه در ایجاد تفرقه در جهان اسلام است. این واقعیت است. شما شک نکنید عاشورا و اربعین، محفلی برای وحدت نه تنها جهان تشیع، بلکه برای کل جهان اسلام است». مشروح گفت‌وگوی ما با این جامعه‌شناس را در ادامه می‌خوانید.

به عنوان مطلع گفتگو، چرا راهپیمایی اربعین این قدر مهم است؟

اگر از ریشه‌ها، انگیزه‌ها، دلایل و عوامل حادثه عاشورا تحلیل درستی ارائه نکنیم، درواقع نمی‌توانیم مراسم راهپیمایی اربعین را به درستی فهم کنیم. اگر می‌خواهیم اصل عاشورا را تحلیل کنیم، نباید آن را صرفاً در حد واقعیتی بالفعل ببینیم. باید به سطوح زیرین این واقعیت برویم و حتی ابعاد فراواقعیت را در تحلیل خود دخیل کنیم؛ یعنی عاشورا صرفاً واقعه ساده مشاهده‌ی بشری نیست؛ بلکه واقعیتی لایه‌مند و رمزالود است و اگر این رمزالودگی واقعه عاشورا را فهم نکنیم، نمی‌توانیم شکوه اربعین را به درستی به تصویر بکشیم. درواقع، عاشورا پاداشی است که خدا به حسین (ع) می‌دهد و البته حسین (ع) هم برای پاداش اقدام نکرد؛ اما خدا سر عهد خود است و برای این حرکت، پاداشی به اندازه کل فلسفه تاریخ در نظر گرفت. امسال، از زبان برخی شنیدیم که می‌گفتند امام حسین اصلاً قصد قیام نداشت. این صحبت تحلیلی سطحی و ابتدایی است. تمام انبیاء، اولیا و ائمه ما همواره قصد قیام داشته‌اند. این قیام‌ها علاوه بر بُعد حقانی قضیه که به عاملان آن

قیام‌ها بازمی‌گردد، به عده و غده و لوازم و اقبال مردمی هم نیاز دارد. اگر بیعت و اقبالی نباشد، مسلم است ممکن است آن قیام با توفیق همراه نباشد؛ اما این چیزی از اهمیت آن قیام کم نمی‌کند. وجه قیامی امام حسین صرفاً به یزید بازمی‌گردد؛ زیرا زمانی که معاویه بود و صلح با امام حسن (ع) امضا شده بود، ایشان (امام حسن) چند مواجهه سخت با معاویه داشت. امام حسن (ع) از طریق نامه حتی بحث جهاد را نیز مطرح می‌کند و با این مضمون می‌فرماید: «درست است صلحی منعقد شده؛ اما ایمن نیستیم که روز قیامت پاسخگو نباشیم که با تو قتال نکردم. من فتنه‌ای بزرگ‌تر از تو برای جهان اسلام نمی‌شناسم».

از لزوم فهم واقعه عاشورا سخن گفتید. این فهم مستلزم تسلیح به چه ابزارهای معرفتی است؟

یکی از این ابزارها، بزرگ شدن خودمان است؛ یعنی هرچه خودمان کوچک باشیم و به وجوه انسانی مرتبط با این نگاه نپردازیم، تحلیل‌مان هم کوچک خواهد شد. فهم پیام عاشورا در گرو بزرگ شدن ماست؛ اما هراندازه متعالی‌تر باشیم، بهتر می‌توانیم این واقعه بزرگ را شکار کنیم. عاشورا وجه قیامی پررنگی دارد؛ اما این وجه قیامی برای چیست؟ اگر بخواهیم خلاصه بگوییم، برای بندگی است. وقتی می‌گوییم «اباعبدالله»، یعنی کنیه امام حسین بندگی است؛ و گرنه امام حسین که فرزندی به نام عبدالله نداشت. این لقبی است که پیامبر از کودکی به امام حسین داد. اصلاً امام حسین را علاوه بر پیام‌های دیگری که دارد، باید در بندگی خلاصه کنیم. شاید مهم‌ترین مؤلفه پیام عاشورا، مبتنی بر «عزت» باشد؛ یعنی زیر بار زور و ظلم نرفتن.

از بزرگ شدن خودمان و بزرگ شدن ظرف وجودی‌مان برای فهم پیام عاشورا سخن گفتید. دیگر ابزارهای فهم چیست؟

اول اینکه باید لایه‌های مختلف وجودی خود را دریابیم و فهم کنیم؛ یعنی بفهمیم انسان، ظرفیت تودرتو و لایه‌مندی دارد. دوم اینکه باید بفهمیم هستی اساساً مقوله‌ای لایه‌مند است و این لایه‌مندی هم

بحرینی‌ها بودند که از مارس ۱۹۹۶ حکم اعدام درباره آنها اجرا شد.

محمد رمضان و حسین علی موسی، هر دو در مرحله تجدید نظر در سال ۲۰۱۴ محکوم به اعدام شدند. آنها اظهار می‌کردند که تحت شکنجه مجبور به اعتراف شده‌اند. به دنبال حکم‌های اعدام در ژانویه سال ۲۰۱۷، بحرین شاهد افزایش چشمگیر صدور این حکم‌ها شد. در ژوئن سال ۲۰۱۷، چهارمین دادگاه کیفری بزرگ پادشاهی بحرین، سید احمد العبار و حسین علی محمد را به اعدام محکوم کرد. هردو فرد هنگام امضای اعترافات زیر شکنجه بودند و در حال حاضر در معرض اعدام قریب الوقوع هستند. سلمان عیسی علی سلمان و حسین ابراهیم علی حسین مرزوق

صرفاً مربوط به واقعیت نیست. ما در برابر کسانی که جهان را صرفاً به مشاهده تقلیل می‌دهند، می‌گوییم واقعیت بسیار بزرگ‌تر از این جهان مشاهده‌ی است. همچنین، می‌گوییم خدا خالق غیب است. این غیب با وجود همه امکان‌ها و ضرورت‌هایش، امری مشروط محسوب می‌شود که نیازمند امری نامشروط است و خداوند همان وجود بلاشرط است. نکته بعدی این است که تحلیلگر عاشورا باید در فهم پدیده‌های انسانی به معنا برسد؛ یعنی صرفاً به رابطه بیرونی بسنده نکند. بسیاری از جامعه‌شناسان از جمله پوزیتیویست‌ها، در تحلیل‌های خود معنا را وارد نمی‌کنند. ما باید معنا را وارد کنیم؛ البته خود همین معنا هم در نوع خودش دوزمرب است. اگر کسی اهل صورت باشد و اهل معنا نباشد، هیچ‌گاه نمی‌تواند تحلیل درستی از عاشورا ارائه کند.

درس‌های عاشورا برای فرد فرد ما و متعاقباً برای جامعه ما چیست؟

عزت، بندگی، توکل، رضای خدا، همبستگی و انفاق و ایثار مهم‌ترین این درس‌هاست. ایثار بالاترین فعل اخلاقی است که برای ادیان آشناست. هر تحلیل دنیایی و هر تحلیل جامعه‌شناختی و سیاسی که بخواهد از قضیه عاشورا ارائه کند، اگر به معنای واقعی و به وجه لایه‌مندی، رمزالودی و عشقی آن نرسد، نمی‌تواند به تحلیل خوبی برسد؛ چون اوج عاشورا یگانگی و اتصال با خداست. شما ممکن است بگویید در ایام عاشورا و اربعین، وحدت، ارتباطات و آشنایی‌ها بیشتر، کنش ارتباطی تقویت و بسیاری از سوء تعبیرها برطرف می‌شود یا ملت‌ها و خرده‌فرهنگ‌های مختلف باهم آشنا می‌شوند؛ اما همه این‌ها یک سطح از تحلیل است. پیش از این، باید بگوییم اساساً در اربعین چرا چنین تجمعی ایجاد می‌شود.

این در واقع اشارت به همان «معنایی» دارد که به آن اشاره فرمودید.

آفرین، این دیگر کار خداست. تحلیل‌های این دنیایی باید فرع بر معنا و خدا باشد. زمانی تفکر سلفی وهابی می‌خواست کلا زیارت زیر سوال برود و اصلاً می‌خواست اربعین

نیز با خطر اعدام قریب الوقوع روبرو هستند. علاوه بر این‌ها، ۶ فرد نیز در سال ۲۰۱۷ در اولین محاکمه نظامی ضد غیرنظامیان محکوم به اعدام شدند که سپس حکم آنها به حبس ابد تغییر یافت.

در تاریخ ۲۹ ژانویه ۲۰۱۸، دادگاه مجازات بحرین حکم اعدام علیه ماهر عباس‌الخبار را تأیید کرد. وی نیز زیر شکنجه مجبور به اعتراف شد. حسین عبدالله مرهون راشد و موسی عبدالله موسی جعفر که برای اعتراف، زیر شکنجه بودند در حال حاضر در انتظار تصمیم دادگاه تجدید نظر هستند.

محمد رضی عبدالله حسن و حسین عبد الله خلیل ابراهیم و أحمد عیسی أحمد عیسی المعالی و علی محمد علی محمد حکیم

نباشد؛ به همین دلیل، هم بمب گذاری و کلی شیطنت انجام داد؛ با این حال شاهدیم هرسال، واقعه عاشورا و راهپیمایی اربعین، پررنگ‌تر و پرشورتر می‌شود.

به عنوان سوال پایانی، عاشورا و اربعین چه مخاطره‌ای برای جریان سلطه جهانی دارد؟

منافع کشورهای سلطه در ایجاد تفرقه در جهان اسلام است. این واقعیت است. شما شک نکنید عاشورا و اربعین، محفلی برای وحدت نه تنها جهان تشیع، بلکه برای کل جهان اسلام است. ایثار امام حسین روی جهان مسیحیت هم اثر می‌گذارد. آن‌ها درواقع امام حسین را به مثابه حضرت مسیح می‌بینند. به طور کلی، ادیان ابراهیمی، مقوله ایثار و انفاق را به خوبی می‌فهمند؛ بنابراین، از این نظر به امام حسین گرایش دارند. عاشورا در حقیقت وحدت در عین کثرت است؛ یعنی اقوام و خرده‌فرهنگ‌های مختلف و حتی ادیان گوناگون را درگیر خود می‌کند. همه این‌ها در عاشورا به وحدت می‌رسند؛ اما منافع کشورهای غربی و به طور کلی کشورهای سلطه‌گر این وحدت را نمی‌خواهند. اگر وحدت باشد، سلطه نمی‌تواند به منافع خود برسد. اساساً اخلاق سیاسی حاکم بر جهان سرمایه‌داری موضوع انفاق و ایثار را نمی‌فهمد و نمی‌خواهد. اساساً انسجام و ارتباطات دلی و نوع دوستانه را نمی‌خواهد. اخلاق سرمایه‌داری بر مبنای خودخواهی، فردگرایی و منفعت‌طلبی لذت‌جویانه است. بنابراین، عاشورا و اربعین در جبهه مختلف مغایرت تام با منافع جهان سرمایه‌داری دارد. بر همین اساس، به طور مستقیم و غیرمستقیم کارهایی را علیه عاشورا تدارک می‌بیند؛ البته شما نباید از تلاش‌های مستقیم هراس داشته باشید؛ مثلاً تحلیل‌هایی ارائه می‌کنند که با روح عاشورا و قیام سازگار نیست. می‌گویند امام حسین قیام نکرد یا اصلاً قصد قیام نداشت یا مثلاً به برخی حواشی و عوارض راهپیمایی اربعین می‌پردازند یا تحلیل‌هایی سکولار ارائه می‌کنند یا تحلیل را در حد سطحی، انضمامی و صرف تجربی نگه می‌دارند.

منبع: صبح نو

العرب همه منتظر تصمیم دیوان محاسبات در مورد تأیید حکم اعدام خود هستند. قابل توجه است که ابراهیم و ملالی و العرب به صورت غیابی محکوم به اعدام شدند. در تاریخ ۲۵ دسامبر ۲۰۱۷، دادگاه عالی نظامی بحرین حکم اعدام علی مبارک عادل مبارک مهنا، سید فاضل عباس حسن رضی، سید علوی سید حسین علوی، محمد عبد الحسن المطفوی، مرتضی مجید رمضان علوی و حبیب عبد الله حسن علی را صادر کرد. باید اشاره کنیم که دولت بحرین، احکام و حوادث مهم را در تاریخ‌هایی اجرا می‌کند که ایالات متحده و دولت‌های اروپایی به آن توجهی ندارند، به ویژه روزهای تعطیل. ادامه دارد...

ادامه از صفحه قبل

در ژانویه ۲۰۱۷ دیوان محاسبات بحرین، حکم اعدام ضد علی سنکیس ۲۱ ساله و عباس مسیح ۲۷ ساله و سامی مشیم ۴۲ ساله را تأیید کرد. این افراد در سال ۲۰۱۵ طی یک محاکمه ناعادلانه محکوم به اعدام شدند. این سه فرد به طور خودسرانه ای دستگیر و شکنجه و از تماس با وکیل نیز محروم شدند. دادگاه بحرین استدلال وکلای این افراد و نیز بررسی‌های مربوط به شکنجه آنها را رد کرد. سه فرد مذکور در کمتر از یک هفته از زمان صدور حکم، بدون اطلاع قبلی خودشان و خانواده‌هایشان اعدام شدند. آنها اولین کسانی بودند که در این کشور از ژوئیه ۲۰۱۰ در این اعدام شدند و نیز اولین

نشریه مرکز بررسی‌های اسلامی
دو هفته‌نامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: سیدهادی خسروشاهی
سرمدیر: سید محمود خسروشاهی
نشانی: قم / خیابان شهدا (مفانیه) / نبش ممتاز
تلفکس: ۳۷۷۴۱۴۳۳ صندوق پستی: ۱۳۶

سایت‌های مرکز
مرکز بررسی‌های اسلامی: www.iscq.ir
استاد خسروشاهی: www.khosroshahi.org
پست الکترونیکی: besatonline@gmail.com

کتابخانه مرکز بررسی‌های اسلامی
نشانی: قم، پردیسان، بلوار دانشگاه انتهایی
بلوار سلمان فارسی
خیابان شهید مخلص، خیابان دوم،
تلفن: ۳۲۸۰۷۵۵۶ - ۰۲۵

نباید این کتاب باز شود یا باز می‌شد؛ چرا که در این صورت تغییری در نسخه ایجاد می‌شود.

تغییر در نسخ مگر در شرایط اجتناب‌ناپذیر، حرام است

وی تأکید کرد: اصل این است که فعلاً در رابطه با تغییر در نسخ خطی بگویم ممنوع یا حرام است الا در شرایطی که اجتناب‌ناپذیر است و باید به حد ضرورت و با نظر کارشناسان صورت گیرد. اما صحافی و مرمت نسخ چاپ سنگی، سربی و چاپی‌ها برای استفاده بیشتر بلامانع است. ما متأسفانه در قم در این بخش قوی نیستیم. هیچ کتابخانه فوق‌العاده‌ای بجز کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی در این حوزه نداریم. مدیر کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی گفت: در کتابخانه مجلس یک بخش صحافی و مرمت بسیار قوی وجود دارد که هم از توانایی‌های فنی خوبی برخوردار است و هم تجهیزات و آزمایشگاه مناسبی در آن فراهم شده است؛ به‌گونه‌ای که دانشجویان رشته کتابداری در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد برای گذراندن دوره‌های کارورزی به آنجا معرفی می‌شوند. البته لازم است بگویم مرمت‌کاران نسبتاً خوب و دقیقی در قم وجود دارند که ما برخی از کارهای کتابخانه مجلس را به این افراد ارجاع می‌دهیم.

حجت‌الاسلام والمسلمین عماد: کتابخانه به شکل فیزیکی هرگز نمی‌میرد

دیجیتال و پایان عصر کتاب‌های فیزیکی، گفت: ما با چند نگاه مواجه هستیم؛ دو نگاه افراطی و تفریطی و یک نگاه معتدل. عده‌ای همچنان اصل را کتابخانه‌های مکتوب می‌دانند و فضای اطلاع‌رسانی نو را نمی‌پذیرند که البته تعدادشان کم است. یک عده هم با عصر کتاب‌های فیزیکی به‌طور کامل خداحافظی کرده‌اند. من فکر می‌کنم کتابخانه به شکل فیزیکی هرگز نمی‌میرد و همچنان اقبال و اعتبار خود را دارد، ضمن اینکه کتابخانه‌های دیجیتال رشد خواهند کرد؛ چراکه امکان خوبی برای بهره‌گیری از منابع علمی را فراهم می‌آورند. رئیس کتابخانه آیت‌الله العظمی گلپایگانی در قم در عین حال افزود: البته این فضا مخاطراتی را برای علم دارد و می‌تواند رهن باشد؛ امروزه متأسفانه کتاب‌سازی یکی از آفت‌های فضای دیجیتال است. فن‌آوری‌های نوین دسترسی ما را به اطلاعات تسهیل می‌کنند، اما اگر اخلاق علم را کنار بگذاریم، چیزی شبیه دادن تیغ به دست زنگی مست خواهد بود.

وی افزود: امروزه حجم تولید کتاب غیرضرور افزایش پیدا کرده است و بخشی غیراستاندارد تولید می‌شود که مصرف کننده ما در حوزه کتاب ترویجی و اطلاع رسانی را دچار سردرگمی می‌کند. آقای عماد در بخش پایانی این گفت‌وگو به موضوع مرمت و صحافی نسخ خطی اشاره کرد و یادآور شد: یکی از مباحث جاری نسخه‌شناسان، مرمت و صحافی است. آنها تأکید دارند کتاب، به خصوص نسخ خطی را در همین وضعیتی که هست، نگه داریم و هر چه به سمت نفاست بیشتری می‌رود، به همان شکل حفظ کنیم. بازسازی و دخل و تصرف باید به حد ضرورت و با کمترین تغییرات ایجاد شود. اخیراً ما خمسة نظامی گنجوی را که از آثار ثبت شده ایران در فهرست حافظه جهانی یونسکو است و در کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری - کتابخانه مرحوم میرزا حسین سپهسالار - نگهداری می‌شود، ترمیم کردیم. در جلسه‌ای که با کمیته ملی حافظه جهانی داشتیم، یکی از دغدغه‌هایشان این بود که

و نمی‌دانیم چه کار کنیم و گویی این کثرت ما را زمین‌گیر کرده است! آنها آمده‌اند هر کتابی از دانشمندان شیعی ایرانی را که کتابت آن توسط یک فرد غمانی در هر نقطه از جهان بوده یا هر نسخه‌ای که کتابت آن در عمان توسط دانشمندان کشورهای دیگر انجام شده است، به نام خودشان آرشیو کرده‌اند.

ضرورت تشکیل شبکه مبادله کتاب در کتابخانه‌های کشور

وی ایجاد شبکه مبادله کتاب در کتابخانه‌های کشور را یک ضرورت دانست و گفت: یکی از کارهایی که انجام آن ضرورت دارد، ایجاد شبکه مبادله کتاب در کتابخانه‌های کشور است. اگر این سامانه تعریف شود، در مرحله نخست کتاب‌های مازاد هر کتابخانه مشخص می‌شود و در مرحله بعد این کتاب‌ها در ویرترین عرضه قرار می‌گیرند. این کار را در قم، «مکتا» (مجمع کتابخانه‌های تخصصی استان قم) می‌تواند انجام دهد. تبادل کتاب‌ها علاوه بر اینکه به غنای کتابخانه‌ها می‌افزاید، انبارهای وجین شده کتابخانه‌ها را کوچک می‌کند.

مدیر کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی در رابطه با شبکه مبادله کتاب هم توضیح داد: تا قبل از سال ۱۳۲۰ مجموعه کتاب‌هایی که در ایران چاپ سنگی سربی شده‌اند، قریب به ۱۸ هزار عنوان بوده است. بعضی کتابخانه‌ها ده‌ها نسخه دارند، برخی حتی یک نسخه هم ندارند. ما در کتابخانه آیت‌الله گلپایگانی و همچنین کتابخانه مجلس، کاری را شروع کرده‌ایم که بیشتر از ۳۰۰۰ عدد کتاب سنگی یا سربی را نگهداری نکنیم و مازاد را توزیع کنیم؛ مگر اینکه بر این نوع کتاب‌ها حاشیه دست‌نویس نوشته شده باشد که در چنین مواردی کتاب به بخش نسخ خطی منتقل می‌شود. در قبال نسخه‌های اهدایی، نسخی را که در کتابخانه نداریم، به صورت هدیه قبول می‌کنیم.

کتابخانه به شکل فیزیکی هرگز نمی‌میرد

عماد در ادامه گفت‌وگو در پاسخ به سوالی در باب پیدایش کتاب‌های

با انتشار نسخ خطی می‌توان میراث علمی ایرانی اسلامی را شناساند

مدیر کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی در کتابخانه مجلس تصریح کرد: اخیراً یک ترجمه فارسی شیعی از قرآن مربوط به قرن نهم را منتشر کرده‌ایم که تا به حال منتشر نشده بود و نسخه منحصر به فردی است. این نمونه کارها به تاریخ ادبیات ایران، واژه‌گزینی و کاربرد اصطلاحات در یک دوره تاریخی کمک می‌کند. از این طُرُق می‌توان میراث ایرانی اسلامی را شناساند.

آقای عماد در پاسخ به این سوال که برای این کار به چه ابزار و عواملی نیاز است؟، پاسخ داد: برای این کارها آنچه بیشتر از سرمایه مالی مورد نیاز است، سرمایه ذهنی، برنامه‌ریزی و همکاری جمعی است. من مدعی هستم مجموع نسخ خطی منتشر نشده در کتابخانه‌های قم بجز کتابخانه آیت‌الله مرعشی که حجم بالایی از کتاب‌های خطی را دارد، در یک دوره ۵ تا ۷ ساله با کمترین معونه تصحیح و تحقیق می‌شوند.

نسخ خطی برای بسیاری از افراد قابل خوانش نیست

وی به راه‌های تحقق موضوع تصحیح نسخ خطی اشاره کرد و گفت: یک راه این است که اجازه بدهیم طلاب سطح ۳ به جای رساله و پایان‌نامه‌هایی که بعضاً بسیار تکراری هم نوشته می‌شوند، یک اثر عالم شیعی و ایرانی را تصحیح و آن را ارائه کنند؛ چراکه نسخ خطی برای بسیاری از افراد قابل خوانش نیست یا صعوبت در مطالعه دارد. این کار ظرفیت انباشت علمی و تولید علم در ایران و اسلام را نشان می‌دهد.

رئیس کتابخانه آیت‌الله العظمی گلپایگانی در قم به نقل تجربه‌ای از خود در باب اهمیت آرشیو ملی در دیگر کشورها پرداخت و یادآور شد: در سال ۲۰۱۹ از مرکز آرشیو ملی عمان بازدید کردم؛ کشوری که با چنگ و دندان و با خرج کردن برای خودش آرشیو تولید می‌کند. از عمان پایین‌تر هم به این کار روی آورده‌اند. آنها از قلت منابع علمی رنج می‌برند و ما از فراوانی در رنجیم

مدیر کتابخانه مدرسه فیضیه قم: پر مراجعه‌ترین کتابخانه قم هستیم

شده است در قم کتابخانه تخصصی تبلیغ نداریم اما در این جا کار شروع شده است. وی گفت: در طبقه منفی یک، منابع رشته‌های علوم انسانی بالغ بر ۱۱ هزار و ۹۲۰ جلد وجود دارد در بخش محققین بانک جامع اطلاعات داریم که ۷ هزار و ۹۰۰ نفر عضو هستند و ۱۵۰۰ سندلی با مراجعه روزانه ۵۰۰ نفر وجود دارد.

مدیر کتابخانه مدرسه فیضیه قم افزود: پایان نامه‌ها جمع‌آوری شده و منظم شده است در حال حاضر ۳۸ کتابخانه عضو مجمع تخصصی کتابخانه‌هاست و در مجموع ۳ میلیون کتاب تخصصی وجود دارد.

و منابع دیجیتال ۳۱ هزار و ۳۰۰ جلد است و نسخه‌های نفیس وقف نامه توسط شاه عباس اول موجود است که ۱۱۰ جلد است. مدیر کتابخانه مدرسه فیضیه قم خاطرنشان کرد: ۷۰۰ سندلی در مجموعه وجود دارد در حالی که تعداد اعضا ۲۲ هزار ۷۰۰ نفر است و میانگین مراجعه روزانه ۲ هزار نفر بوده و در ایام اوج به ۴ هزار نفر می‌رسد.

وی بیان کرد: پر مراجعه‌ترین کتابخانه قم هستیم و دو سال در بخش عمومی داریم که ۱۱ هزار و ۳۱۵ جلد ارائه می‌دهد. رجیبان عنوان کرد: به تازگی بخشی به نام مجموعه تخصصی تبلیغ راه اندازی

آن تعدادی خانه خریداری می‌شود و کتاب خانه جدید با مساحت ۶ هزار و ۵۰۰ متر احداث می‌گردد.

وی بیان کرد: طبقه ۲- اختصاص به مرکز اسناد دارد مادر تهیه منابع با توجه به محدودیت بودجه پیش رفتیم، در کتاب خانه در وضعیت فعلی تعداد ۳۱ نفر اشتغال دارند.

رجیبان عنوان کرد: منابع کتابخانه ۲ هزار و ۷۰۰ نسخه خطی در ۴ هزار عنوان و منابع چاپی ۱۵۰ هزار جلد و ۱۰ هزار و ۸۰۰ جلد کتاب سنگی به همراه پایان نامه حوزوی است.

وی تصریح کرد: نشریات ۱۷ هزار نسخه

خبرگزاری حوزه: حسن رجیبان در بیست و هشتمین نشست اعضای شورای تخصصی پژوهش حوزه‌های علمیه با موضوع کتاب و کتابخانه در کتابخانه مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی که با حضور آیت‌الله اعرافی برگزار شد درباره تاریخچه کتابخانه اظهار کرد: کتابخانه مدرسه فیضیه قم، اولین کتابخانه حوزوی قم است که توسط شیخ عبدالکریم حائری در سال ۱۳۰۹ تأسیس شده است.

مدیر کتابخانه مدرسه فیضیه قم افزود: در دهه ۳۰ کتابخانه‌ای در آستانه تأسیس و اوایل دهه ۸۰ کتاب خانه از ضلع غربی به شرقی منتقل می‌شود و در اطراف